

GOSPODARSKI LIST

Glasilo c. kr. kmetijskega društva v Gorici.

Ureduje: Ernest Klavžar.

„Gospodarski List“ izhaja vsaki mesec enkrat na celi pòli; udje c. kr. kmetijskega društva ga dobivajo brezplačno; za vse druge pa stane na leto 1 gld. 20 kr. — Naročnina naj se pošilja c. kr. kmetijskemu društvu, dopisi pa odgovornemu uredniku. Rokopisi se ne vračajo.

Št. 2.

V Gorici 11. aprila 1895.

Leto XIV.

Društvene zadeve.

Iz seje glavnega odbora dne 18. februarja 1895.

Navzočni: Nj. e. *France grof Coronini-Cronberg*, vladni zastopnik c. kr. namestn. svetovalec vitez *Alojzij Bosizio-Jungenegg* in 18 odbornikov.

Predsednik otvori sejo ob 11. uri predpoldnè ter sporoči najprej, kako so se izvršile volitve novih odbornikov:

Gradiški kmetijski oddelek si je izvolil za svojega drugega odbornika gosp. *Jožefa Carlini* namesto rajnkega g. *Jožefa pl. Del Torre*; cervinjanski oddelek je vsled pomnoženega števila svojih udov izvolil še ednega odbornika in sicer gosp. *Antona Chiozza*; združeni kmet. oddelki sežanski, komenski in ajdovski so potrdili dosedanjega svojega odbornika č. g. vikarja *Josipa Mašera*; združeni kmetijski oddelki polit. okraja tolminskega in kanalski so potrdili g. *Ernesta Klavžar*-ja in imenovali novim odbornikom gosp. ces. svétnika *Frana Vodopivca*.

Na predsednikovo vabilo prečita tajnikov nadomestnik

Poročilo

glavnega odbora o delovanji c. kr. kmetijskega društva goriškega tekom leta 1894.

Kmetijsko društvo si je tudi v preteklem letu vestno prizadevalo pospeševati napredek in razvoj kmetijstva v naši deželi.

Ta namen so prav posebno pospeševale državne podpore, katere dovoljuje vis. ministerstvo in določuje tudi, kako se imajo rabiti z ozirom na potrebe posameznih deželnih strani in v prospah raznim kmetijskim panogam.

Posebno skrb ima glavni odbor za izboljšanje domače živinoreje, katera je steber kmetijstvu in glavni vir, iz kojega zajemajo kmetovalci svoje najbolj zanesljive dohodke.

Biki-plemenjaki, katere je društvo do zdaj uvažalo v deželo, so brez dvoma očitno izboljšali domačo živino; zato se vsako leto naročajo novi biki treh pasem in sicer po vrsti vsako leto za drugo pokrajino.

Lansko leto smo nakupili 20 bikov belanske pasme, ter ustanovili ž njimi 20 postaj za plemenitev govede na Tolminskem. — Vseh postaj skupaj je bilo koncem pretek. leta 38 in sicer 11 z friburškimi plemenjaki v Furlaniji in pri Gorici, 7 z unterwaldenskimi biki na Krasu in na Vipavskem in 20 z Belanci v gorskih okrajih.

Obilno podporo je vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo naklonilo mlekarskim in sirarskim društvom na Tolminskem. Od dovoljenih 1900 gl. so prejela društva: bovsko 350 gl., lubinsko 300 gl., idersko (II) 300 gl., doljansko, gabrijsko, kozarsko in svijsko vsako po 200 gl. in slednjič zalas-čadrsko 150 gl.

Ta denar se je porabil za nakup mlekarske in sirarske opreme in pa za zgradbo in popravo mlekarnic in drugih potrebnih prostorov.

Da se pa še više povzdigne mlekarska in sirarska obrt, nagradilo je društvo večjega mlekarja in sirarja, kateri obiskuje o primernih časih mlekarnice in stane ter podučuje in razkazuje, kako pravilno izdelavati sir in maslo, da se blago prikupi v trgovini ter si zagotovi trajen kredit.

Kakor kaže poročilo sirarja Lebana, priobčeno v lanski številki 10 našega lista, je njegovo delovanje v obče prav uspešno in ljudstvo je hvaležno našemu društvu za priskrbljeni poduk.

Na svilorejskih postajah, ki so ustanovljene po deželi, so v preteklem letu brezplačno preiskali 783 uzorcev svilodnega semena takim svilorejcem, kateri niso mogli plačati dotičnih pristojbin. C. kr. kem. kmet. poskušališče v Gorici je priredilo letos poučni tečaj za teoretično - praktično izvežbanje v sviloreji in vinarstvu; dotičnim obiskovalcem je podelilo naše društvo tri stipendije po 50 gl. in edno podporo po 25 gl.

V poprejšnjih letih so se večkrat slišale tožbe, da je premalo murbinega drevja, ker je vsled bolezní in drugih razlogov mnogo murb usahnilo.

Zato je naše društvo skrbelo, da je brezplačno razdelilo precej lepo število krepkih murbinih drevesc med take svilorejce, katerim je težko, da bi si jih sami omislili.

Ker se pa z ozirom na nezadosten zalog ni moglo ugoditi kmetovalcem cele dežele, oziral se je glavni odbor najprej na tiste pokrajine, katere so bolj potrebne, kder je premalo murbinih nasadov, dasi so razmere ugodne sviloreji, kakor na Krasu in v nižjih legah na Kanalskem. Za druge pokrajine se poskrbi pa v naslednjih letih.

Vsled dotičnega vabila, oglasilo se je nič manje nego 1073 prosilcev iz 42 županij, ki so prosili vsega skupaj 23 893 drevesc. Žal, da ni bilo možno oskrbeti več kakor 4200 drevesc, ki so se razdelila med 249 kmetovalcev, tako, da je prejel vsaki po 15 do 20 komadov; zraven tega se je dovolilo 200 drevesc dvema občinama, da ste jih nasadili na svojih obč. zemljiščih. — V ta namen se je potrosilo skupaj 831 gl. 20 kr., kar je blagohotno poravnalo vis. c. kr. kmet. ministerstvo.

V varstvo domače vinske kupčije je glavni odbor podal peticijo pristojnim oblastvom v namen, da bi s primernimi naredbami za- branila fabrikacijo umetnih vin, posebno takih, ki so se s tamarindo ponarejala v ozemlji tržaškega mesta v toliki množini, da je dotična kupčija prizadevala veliko škodo pridelovalcem domačih pristnih vin. Peticija, ki smo jo podali ministerstvom kmetijstva in notranjih zadev, pa tudi tržaškemu namestništvu in katero so podpirale tudi kmetijske

družbe sosednih dežel, dosegla je vsaj deloma zaželjeni namen. Vis. namestništvo nas je na povelje vis. c. kr. kmetijskega ministerstva — sé svojim razpisom z dne 17. decembra 1894 št. 23.421 — o izdanih naredbah obvestilo tako-le:

„Uže tekem maja meseca tekočega leta je mestni magistrat tržaški na poziv vis. namestništva odredil posebno komisijo, katera je v Barkovljah obstoječe zaloge italijanskih in domačih vin natančno preiskala v zdravstveno policijskem oziru“.

„Pri tej priliki je prišlo na dan, da v mnogih vinskih zalogah na nepostaven način izdelujejo umetna vina in „petijot“.

„V tržaškem mestu in v njegovem užitninskem ozemlju niso narejali takih vin“.

„Oblastvo je kaznovalo lastnike vinskih zalog, kjer so se našla ponarejena vina in ti so tudi poplačali naložene globe“.

„Izdane naredbe so dosegle svoj namen, kajti uže junija meseca ni bilo več najti ponarejenih vin“.

„Ker je kemično-fizijologična postaja v Klosterneuburgu s pomočjo kemične analize dognala, da je tamarindin izleček, s katerim je tvrdka Jurij Damiri v Trstu mešala vina, zdravju škodljiv, prepovedalo je oblastvo nadaljno fabrikacijo in prodajo take zmesi“.

„Istočasno je tudi zapovedalo, da mora tvrdka G. E. Huber, ki se je pečala z izdelovanjem enakega blaga, ustaviti svojo obrt“.

„Namestništvo je dalje z razpisom 19. junija 1894 št. 12852/III zaukazalo mestnemu magistratu, da ne sme v bodoče dovoliti kupčije s ponarejenim vinom (petijotom), če ni koncesionar poprej popolnoma zadostil zahtevam zakona z dnè 21. junija 1880 drž. zak. št. 120 in ministerskega ukaza z dne 16. septembra 1894 drž. zak. št. 121“.

„Prav posebno se je še naložilo tržaškemu mestnemu magistratu, naj pazi na to, da se bodo spoštovala določila omenjenega zakona, po katerih se umetna vina ne smejo na prodaj ponujati, prodajati ali točiti pod imenom ali oznamenilom, kakoršno je navadno za vino itd. itd. in pa ona, ki velevalo uničenje ustavljenih pijač in pa strogo kaznovanje prestopnikov“.

„Mestni magistrat daje večkrat preiskavati zaloge pristnih vin in c. kr. finančni organi nadzorujejo pazno uvažanje in izvažanje vina iz Barkovelj v Trst in nasprotno“.

„Zdaj se nahaja v Barkovljah še edina dovoljena tvornica umetnih vin in polovin tvrdeke Brocchi ed Aristide“.

Da govorimo še o vinski kupčiji, naj omenimo, da je v preteklem letu zeló ponehalo uvažanje vin iz Italije, in to ne samo zato, ker so ga tam malo pridelali, ampak tudi zaradi lastnosti italijanskih vin, koje jih ne priporočajo veliki kupčiji. Zato so cene našim vinom še precej porasle v korist našim pridelovalcem.

Dornberško vinarско društvo je priredilo tudi letos navadno vínsko razstavo in pokušnjo, h kateri je odredilo naše društvo posebno komisijo. Isto društvo je prejelo 300 gld. državne podpore, o katerej mu bo podati račun visokemu c. kr. kmetijskemu ministertvu v letošnjem pomladi.

Škopilnice proti Peronospori, katere je društvo posojalo občinam, smo deloma prodali potrebnim kmetovalcem, deloma pa pripustili občinam v nadaljno porabo.

Zasledovanja trtne uši, ki se uže nekoliko let vrše v vseh vinorodnih pokrajinah naše dežele, so dognala, da je ravan in da so Brda do zdaj še neokužena; na holmcu sv. Marka nad Šempetrom — tri kilometre od goriškega mesta — pa so iztaknili zasledovalci novo zalego tega pogubnega mrčesa, in na podnožju istega griča so tudi v dveh vrstah okužene nekatere trte istega lastnika.

Po predlogu deželne filokserične komisije so se dotični nasadi po uničevalni ravnavi pokončali, ker vtegne biti to sredstvo najuspešniše, da se zabrani razširjanje zlá.

Na petem avstrijskem vinarskem kongresu, ki je zboroval pretek. septembra meseca na Dunaji, zastopal je naše društvo ud glavnega odbora gosp. dr. Fr. Marani. Na tem kongresu so se razpravljali tudi za našo deželo in vinarstvo jako važni predmeti.

Z ozirom na veliko važnost umetnih gnojil za kmetijstvo — ki se pa pri nas žalibog le premalo ocenjajo —, pobrigal se je glavni odbor v pretekli dobi tudi za to stvar. S primerno podporo nakupil je razne vrste našim zemljiščem in kulturam najprikladniših gnojil, s katerimi je sklenil poskušnje delati na podlagi posebnega načrta. Ta gnojila je razdelil med 16 razumnih kmetovalcev, ki imajo svoja posestva v raznih pokrajinah, s pogojem, da poskusijo, kako se sponesejo na zemljiščih obdelanih za žito, deteljo in pa na umetnih travnikih.

O svojem času objavimo uspehe teh poskušanj.

Sicer pa smo tudi lani, kakor v poprejšnjih letih, posredovali skupno naročbo kmetijstvu koristnega blaga in sicer so obsegale naročbe

bakrenega vitrijola	kilogramov	139.000
zmletega žepa	"	50.000
Thomasove žildrine moke	"	100.000
Kainita	"	40.000

Vseh naročnikov skupaj je bilo 1146.

Izpodbujali smo tudi skupno naročbo na druga umetna gnojila, pa skoro brez vsega uspeha.

Dalje je društvo posredovalo, da je 10 občin dobilo po znižani ceni 16.550 kilogramov živinske soli iz c. kr. državnih solin.

Društvo je izpodbudilo in skrbelo, da sta v pretekli zimi oba oddelka deželne kmetijske šole priredila poučne tečaje in praktične vaje v sadjereji. Prav lepo število razumnih in marljivih kmetovalcev se je deležilo pouka, med njimi jih je 31 prejelo podpore od našega društva.

Pouk je obsegal popis rastlin, razne načine množitve, pripravljanje in gnojitvev zemljišč za nasade, zimsko, pomladansko in poletno cepljenje; trgateg, hranitev, razpošiljanje sadja in kako se ono izkorišča, slednjič razne bolezni in kako se preganjajo ali zdravijo.

Zdaj imamo na razpolago nekoliko denara za nakup sadnih drevesc, ki se podele kmetovalcem v ravani, od koder je prišlo mnogo prošenj.

Kupčija sé svežim sadjem je pri nas jako važna; zato pa je mnogo na tem, da se blago na železnici naglo odpravlja in da ne zavira kupčije pretirana voznina. Ker je glavni odbor pozvedel, da južna železnica ne ravna enako z onim tržnim blagom, katero prihaja iz Gorice, kakor z onim, katero se odpišlja iz Trsta, naprosilo je kmetijsko in trgovinsko ministerstvo, naj uplivata na vodstvo južne železnice, da dovoli primerne olajšave sadnim pošiljtvam, ki gredo od tod v druge avstrijske dežele in v inozemstvo in da ravna ž njimi enako, kakor s tržaškimi pošiljtvami. Prošnji se je v tem

ugodilo, da so se odpravile nekatere neprilичnosti, koje so bile poprej naši sadni kupčiji v kvar.

Ker smo lani nekoliko prepozno prejeli državno podporo za poskušnje z hmeljerejo v naši deželi, odložili smo stvar za naslednjo pomlad.

Statistika kmetijskih pridelkov je bila, kakor po navadi, v določenem času nabrana in sestavljena. Društvo je po naročilu kmetijskega ministerstva predložilo tudi statističen razkaz mezd ali zaslužkov na kmetijah služečega osebja in poročilo o tem, kako se plačujejo kmetijski delavci v raznih pokrajinah naše dežele. Slednjic je podalo ministerstvu obračun o vseh podporah, katere je prejelo od leta 1887 do l. 1893 in je razložilo ob enem, kako so se porabile dovoljene vsote.

Glavni odbor je imel večkrat priliko, razodevati svoje menenje o raznih kmetijskih vprašanjih, naj so bila uže tehniška ali gospodarska, — tako je izrazil svoje misli kmetijskemu ministerstvu o izdavi ukaza zastran fabriških mark za peneča vina; potem o znižanji železniških voznin za gnojila in drugo kmetijstvu koristno blago, o kmetijskih poučnih tečajih za učitelje ljudskih šol; o razdelitvi podpor odmenjenih šolskim vrtom itd.

Društvo je izdalo 11 spričeval za uvažanje gnojil iz inozemstva.

Število društvenikov, katero je koncem leta 1893 znašalo 357, naraslo je do 31. decembra 1894 na 372 in to brez ozira na umrle in odpadle ude. Društveno gospodarstvo smemo imenovati povoljno, ker smo sklenili leto sé znamenitim denarničnim preostankom.

Društvo je imelo v prometu vsega skupaj 169.172 gl. 31 kr.

Tu smo povedali v glavnih potezah, kaj je društvo v preteklem letu delalo in koliko je doseglo zlasti vsled državnih podpor, katere je visokodušno podelilo vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo, potem pa tudi s pomočjo vis. deželnega zastopa, c. kr. kem. kmet. poskušališča in deželne kmetijske šole — ki so vsi gmotno in moralično pospeševali namene našega društva“.

Občni zbor je edneglasno odobril prečitano poročilo.

O drugi točki dnevnega reda je odbornik dr. Maurovich na drobno poročal o društvenih računih, ki se tu objavljajo:

Računski sklep za leto 1894.

Dohodki :

Blagajnični ostanek poprejšnjega leta	gl.	1277:78
Udnina 47 članov po 4 gld.	"	1388:—
Zaostala udnina	"	32:—
Naročnina na „Atti e Memorie“	"	35:—

Podpore in doneski :

a) od vis. c. kr. kmet. ministerstva :		
za društvena lista	gl.	1000:—
za statistiko kmetijskih pridelkov	"	250:—
za upravne troške	"	200:—
b) od dežele podpora in zakup. od društvene kmetije	"	1170:—
c) donesek tržiške občine	"	10:—
na obrestih in za inserate	"	227:32

Vseh dohodkov skupaj . . . . . gl. 5590:10

Stroški :

Plače društvenim uradnikom	gl.	1100:—
Troški za pošiljatve, koleke, pristojbine, kurjavo, sve- čavo itd.	"	259:70
Za tiskanje okrožnic, razglasov itd.	"	79:10
Za pisarnične potreščine	"	57:34
Za tiskanje „Atti e Memorie“	"	522:60
Za sodelovanje " "	"	95:75
Za razpošiljanje " "	"	83:70
Za „Gospodarski list“ tisk.	"	303:60
Za " " uredništvo	"	250:10
Za " " razpošiljanje	"	12:—
Za društveno knjižnico	"	95:83
Za nabiranje in sestavo statistike kmetijskih pridelkov	"	250:—
Najemščina društv. skladišča za skupno naročeno blago	"	120:—
Neprevidenih troškov	"	491:20
Raznih troškov	"	112:13

Vseh troškov skupaj . . . . . gl. 3833:10

Če se troškom primerjajo dohodki s . . . . . " 5590:10

pokaže se denarničnega ostanka . . . . . gl. 1757:—

Društveno imetje dne 31. decembra 1894.

Gotovine v blagajnici	gl.	1757:—
Društvena kmetija se ceni	„	11853:—
Pohištvo, svetinje itd.	„	482:30
Trtne škropilnice	„	755:20
Knjižnica	„	500:—
Zastankov na udnini je 140 gld.; teh se vtegne potirjati	„	50:—
		<hr/>
Skupaj	gl.	15397:50

Proračun za leto 1895.

Dohodki :

Udnina 355 članov po gl. 4	gl.	1420:—
Zaostala udnina	„	68:—
Naročnina za „Atti e Memorie“	„	35:—

Doneski in podpore :

a) od vis. c. kr. kmet. ministerstva za društvena lista	gl.	1000:—
b) od istega za statistiko kmetijskih pridelkov	„	250:—
c) od istega za upravne troške	„	200:—
d) od dež. odbora letni donesek in zakupščina od društvene kmetije	„	1170:—
e) od tržiške občine	„	10:—
Za inserate in obresti	„	150:—

Vsi dohodki skupaj . . . . . gl. 4303:—

Stroški :

Plače društvenim uradnikom	gl.	1450:—
Za mesečne pisarnične potrebščine, kurjavo, svečavo, pristojbine, koleke itd.	”	280:—
Za tiskane okrožnice, razglase itd.	”	90:—
Za pisarnične stvari	”	70:—
Za „Atti e Memorie“	”	790:—
Za „Gospodarski list“	”	580:—
Za društveno knjižnico	”	100:—
Za nabiranje in sestavo statistike kmetijskih pridelkov	”	250:—
Najemščina za shrambo skupno naročenega blaga	”	100:—
Raznih troškov	”	100:—
Neprevidenih troškov	”	493:—
	Skupaj	<u>gl. 4303:—</u>

Račun o porabi državnih podpor za leto 1894.**I. Za govedorejo.****Prejeto :**

Državna podpora dovoljena z ministerstv. razpisom 23. julija 1894 št. 12837/1882	gl.	3000:—
Iz zaloga „za zboljšanje travnikov“	”	100:—
Za prodane nesposobne bike	”	346:—
	Skupaj	<u>gl. 3446:—</u>

Potrošeno :

Premanjkljej poprejšnjega leta	gl.	37:98
Za nakup in prevoznjo 20 bikov belanske pasme	”	2667:90
Odškodba plačana rediteljem prodanih bikov	”	179:12
Donesek za nakup mrjasca plemenjaka za šebreljsko občino	”	12:—
Živinozdravniku za zdravljenje bolnega bika	”	11:62
Za table, s kojimi so se oskrbele postaje za plemenitev	”	96:—
Zavarovalnina	”	16:—
Tiskovni troški	”	29:50
	Skupaj	<u>gl. 3050:66</u>

II. Za svilorejo.

Prejeto :

Blagajnični ostanek poprejšnjega leta	gl.	1:30
Podpora dovoljena z ministerstv. razpisom 28. de- cembra 1894 št. 24537/3747	„	411:50
Skupaj	gl.	412:80

Potrošeno :

Nagrade dovoljenje 10 voditeljem svilorejskih postaj za preiskovanje svilodnega semena v korist ubo- gim svilorejcem	gl.	210:—
Za tri štipendije po 50 gl. in edno podporo po 25 gl. obiskovalcem svilarskega in vinarskega poučnega tečaja na tuk. c. kr. kmet. poskušališči	„	175:—
Za telegrafična poročila o vsakdanjih cenah na svi- lodnem trgu	„	4:70
Troški za tisk in pošiljatve	„	21:80
Skupaj	gl.	411:50

III. Za zboljšanje travnikov.

je vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo dovolilo 160 gld. podpore, ki se je porabila v korist govedoreji.

IV. Za mlekarnice in sirarska društva.

podeljene podpore v skupnem znesku 2100 gld. so se razdelile tako-le :

Sirarskemu veščaku Josipu Lebanu	gl.	100:—
Sirarskemu društvu bovškemu	„	350:—
Mlekarnici v Svinem	„	200:—
„ v Iderskem II.	„	300:—
„ v Zalaz-Čadrgu	„	150:—
„ v Doljah	„	200:—
„ v Kozaršči	„	200:—
„ v Gabriji	„	200:—
„ v Lubinu	„	300:—
Skupaj	gl.	2000:—

V. *Za sadierejo*

je vis. c. kr. kmet. ministerstvo z razpisom 17. oktobra 1894 št. 19605/3037 dovolilo	gl.	250:—
plačalo se je samo	„	2:70
v poravnavo premanjkljeja poprejšnjega leta.		

VI. *Poskušnje z gnojivami.*

Prejeto :

Preostanek koncem poprejšnjega leta	gl.	11:30
Podpora dovoljena z razpisom vis. c. kr. kmet. ministerstva z dnè 25. aprila 1894 št. 8263/1382	„	200:—
Za prodanih 6 kvintalov hiperfos. Guano se je prejelo	„	33:30
Skupaj	gl.	244:60

Potrošeno :

Za nakup raznovrstnih gnojil, za voznino, vreče, razpošiljatev itd. se je potrosilo	gl.	299:33
---	-----	--------

VII. *Za murborejo.*

Prejeto :

Preostanek poprejšnjega leta	gl.	300:—
Z razpisom vis. c. kr. kmet. ministerstva 15. marca 1894 št. 5583/858 dovoljena podpora	„	600:—
Skupaj	gl.	900:—

Potrošeno :

Za nakup 4200 murbinih drevesc, sposobnih za stalno presadbo	gl.	831:20
Ljudski šoli v Gross-Riedenthal na Spod. Avstrijskem se je po naročilu vis. c. kr. kmet. ministerstva poslalo nekoliko murbinih rastlin in svilodnega semena	„	14:60
Skupaj	gl.	845:80

VIII. *Za vinarska društva*

z razpisom 14. septembra 1894 št. 16498/2560 podeljena podpora 300 gld. se je izplačala dornberškemu društvu.

IX. *Za društvena lista*

dovoljena podpora 1000 gld. se je porabila za določeni namen.

X. *Za statistiko kmetijskih pridelkov*

je visoko c. kr. kmet. ministerstvo podelilo, kakor po navadi, 250 gld., ki so se v ta namen odrajtali društveni blagajni.

XI. *Za upravne stroške*

dovoljena podpora 200 gld. se je tudi obrnila v svoj namen.

XII. *Za hmeljerejo*

dovoljena podpora 100 gld. se je prihranila za naslednje leto.

P r e g l e d .

Razpre- delek	NASLOV	Doho- dek		Trošek		zaostanek			
						pasiven		aktiven	
		gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
I.	Govedoreja	3446	—	3050	66	395	34	—	—
II.	Svilarstvo	412	80	411	50	1	30	—	—
III.	Zboljšanje travnikov . .	100	—	100	—	—	—	—	—
IV.	Mlekarstvo in sirarstvo	1950	—	1050	—	100	—	—	—
V.	Sadjarstvo	250	—	2	70	247	30	—	—
VI.	Umetna gnojila	244	60	299	33	—	—	54	73
VII.	Murboreja	900	—	845	80	54	20	—	—
VIII.	Vinarska društva	300	—	300	—	—	—	—	—
IX.	Društvena lista	1000	—	1000	—	—	—	—	—
X.	Statistika pridelkov . . .	250	—	250	—	—	—	—	—
XI.	Upravni troški	200	—	200	—	—	—	—	—
XII.	Hmeljereja	100	—	—	—	100	—	—	—
	Skupaj	9151	40	8309	99	898	14	54	73
	Če se odbije trošek in kar je še potrositi v znesku	8309	99	—	—	54	73	—	—
	ostane aktivnega	843	41	—	—	843	41	—	—

Razne vesti.

Kako dolgo dajejo špargljeve lehe dobre špargelje?

— Mnogi kmetovalci, ki se bavijo s pridelovanjem špargeljev, begajo uže v drugem letu po lehah ter izrezavajo najdebelejše izpahavce. To pa ni prav. Špargljevo steblo se zeló oslabí, ter neha vsled takega nepremišljenega motenja svoje rašče pet do deset let pred časom roditi. Pred tretjim letom naj se špargelji nikdar ne porezujejo in tudi takrat naj se odbirajo samo najdebelejši izpahavci. Od četrtega leta po nasadu naprej smemo pa špargelje redno porezavati. Vendar pa bo jako ugajalo nasadu, če vsakih pet let pustimo večjidel izpahavcev rasti; vsled tega se rastline ojačijo in lažej bo tudi pregnati špargeljevega hrošča. On se namreč naseli v špargljevem stebelu in od tam se zariva v stene. Če porežemo rastline, ne more hrošč prodreti do špargljeve krone. Skrbno gojene lehe ohranijo lahko do 20 let svojo rodnost, potem pa ponehavajo. Zato je dobro, da se vsakih 18 do 20 let napravljajo nove lehe.

* * *

Kako se mlada sadna drevesca obvarujejo zajčjih zob?

— Lovec izpod Jelovice pripoveduje, da je svoja drevesca v letošnji zimi na naslednji način obvaroval: Ubil je lisico, kos lisičjega mesa malo opeknel nad ognjem, ter ž njim drevesca dobro odrgnil. Zajci so prihajali na vrt prav trdo k drevesom, pa se na ta način zavarovanih ali zasmrajenih drevesc niti dotaknili niso, ko so druga drevesca, ki niso bila namazana, do dobrega oglodana. V vsaki vasi se še nabaja kak lovec, ki na zimo ubije kako lisico. Pomoček naj bi poskusili tudi drugi kmetje, katerim zajec mnogo škode napravlja pri drevescih. N.

* * *

Rudeča mravlja. — Jako koristna je gozdna rudeča mravlja (*Formica rufa*), katera biva zlasti v smrekovih gozdih. Ta mravlja oblazi vsa drevesa in pokonča neštivilno škodljivih žuželk in zvlači v svoja mravljišča. Sadna drevesa ob gozdih močno nadlegujejo gosence, a tu zopet mravlje odneso mnogo gosenc.

Na kratko zrezana slama je boljša za nastiljanje, nego cela. Manj se je porabi in tak gnoj se na polji lažje jeduakomerno raztrosi in podorje.

* *

Gnojitev. — Detelišča, travnike in grive je pomladi dobro gnojiti s kali-superfosfatom. Skušnje so pokazale, da so dobri travniki in visoko ležeče trate vsled zadostne gnojitve (6 kvintalov na vsak hektar) dali v suhih letinah prav izdaten pridelek dobrega sena.

* *

Pozor našim sadjerejem! — V tropičnih deželah so posušene češplje in slive jako priljubljene in tamkaj živeči Evropejci jih prodajajo prav drago. Tako sušje je namreč izvrstno sredstvo proti rumeni mrzlici in marsikater Evropejec je rešil življenje edino s tem pripomočkom. Zato plačujejo pa n. pr. v Braziliji za škatljo takih češpelj, v kateri je kakih 40 komadov, do 4 milreis, to je okoli 4 gl. 80 kr. — Pri nas pa je cena temu blagu v zadnjih letih zelo padla, tako da so nekateri posestniki v Brdih uže začeli popuščati lupljenje in sušenje češpelj — ker se jim slabo izplačuje delo in trud. Ali bi morda ne kazalo, poiskati kupčijsko pot, po kateri bi se naše izborna sušje izvažalo v tropične dežele? „Fricks Rundschau“ meni, da to bi ne moglo biti pretežavno.

* *

Kako zamazati sode, da ne puščajo? Raztopi na majhnem ognju 60 delov svinjske masti, 40 delov navadne soli in 33 delov belega voska in vtepi v tekočo zmes 40 delov presejanega lesnega pepela. S tem mazilom, ko je še gorko, zamaži posodo povsod, kjer veš, da pušča. Poprej pa posuši dobro dotična mesta. Najbolje storiš, če zamažeš prazno leseno posodo. Kadar pomrzne mazilo, zatakne popoluoma vsako odprtino, da niti zrak ne more več prodirati.